SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:395

av Björn Söder (SD)

Återupprättande av driftvärn i riksdagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder bör vidtas skyndsamt i syfte att förbereda återupprättande av driftvärn i Sveriges riksdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Motivering

Mellan åren 1944 och 2005 fanns det så kallade driftvärnet. Driftvärnet var en militär organisation och en del av hemvärnet. Det hade till uppgift att skydda myndigheters eller företags anläggningar och egna verksamhet och fick inte utan medgivande av myndigheten eller företaget användas för andra uppgifter. Det var inledningsvis knutet till byggnads- och reparationsberedskapen.

Riksdagen beslutade att upprätta ett driftvärn 1975 och verksamheten bedrevs fram till 1999. Den bestod under perioden av cirka 40 driftvärnsmän och det fanns ett driftvärnsförråd samt en skjutbana för luftgevär som drevs av driftvärnet. Utbildningar genomfördes och en hög beredskap fanns i och med att vapen och utrustning fanns i riksdagens lokaler. Huvuduppgiften var att bevaka Riksdagshuset, och de sekundära uppgifterna bestod bland annat av att iordningställa riksdagens skyddsrum, utgöra räddnings- och röjningsstyrka samt ge först hjälpen till skadade. 1999 togs beslutet att lägga ned verksamheten, främst med anledning av det dåvarande omvärldsläget.

Försvarsberedningen skriver i sin rapport Kraftsamling (Ds 2023:34) att ”i uppbyggnaden av en ny beredskapsorganisation med uppgift att utföra nybyggnads-, reparations- och röjningsarbeten för totalförsvaret bör även, inom verksamheter där så befinns lämpligt, återupprättande av en organisation liknande driftvärnet övervägas” och i sin slutrapport Stärkt försvarsförmåga – Sverige som allierad (Ds 2024:6) skriver Försvarsberedningen att man ”noterar att frågan om att återskapa en modern motsvarighet till det tidigare driftvärnet för skydd och bevakning av samhällsviktig infrastruktur har aktualiserats av flera myndigheter.”

I rapporten Kraftsamling konstaterar Försvarsberedningen vidare att det säkerhetspolitiska läget är det allvarligaste sedan andra världskrigets slut, vilket samtliga riksdagens partier har ställt sig bakom. Från regeringen och ansvariga ministrar, bland annat civilförsvarsministern, har det påpekats att det finns ett behov av att ta initiativ och inte vänta på direktiv. Detta innebär att det säkerhetspolitiska läget är betydligt värre än när riksdagens driftvärn inrättades 1976. Därför är det anmärkningsvärt att Riksdagsförvaltningen inte redan har tagit initiativ till att förbereda upprättande av driftvärn. Det bör också påpekas att dagens säkerhetspersonal inte kan ersätta ett driftvärn som främst är utbildat för krigets krav, vilket inte befintlig säkerhetspersonal är. Ett driftvärn kommer därutöver att kunna komplettera vissa av uppgifterna som befintlig säkerhetspersonal har. Driftvärnet verkar också i ett område i centrala Stockholm som torde vara prioriterat för en angripare, såsom exemplifierats under inledningen av kriget i Ukraina när ryska sabotageförband anföll centrala Kiev.

Exempel på åtgärder som kan vara lämpliga att vidta är att förbereda förvaringsutrymmen såsom kassun för förvaring av vapen och ammunition samt förråd för förvaring av övrig materiel. Förfrågan kring deltagande av personal kan genomföras samt inventering av militära kunskaper hos den befintliga personalen i riksdagen. Sammanställning av erfarenheter av hur driftvärnet fungerade tidigare bör också kunna ske, och de som var med då kan intervjuas och deras erfarenheter tas tillvara. Förfrågan och möjligheter till utbildning, övning (t.ex. tillgång till skjutbanor för att skjuta med finkalibriga vapen) m.m. bör också undersökas och dokumenteras så att förutsättningarna och behov av ytterligare åtgärder systematiskt identifieras. Det kan konstateras att det redan finns vissa anläggningar, såsom skjutbanan i riksdagen. Samverkan med dagens nyttjare av denna bana bör också ske i syfte att snabbt kunna nyttja den för ett återupprättat driftvärns behov.

Riksdagsstyrelsen bör därför skyndsamt vidta de åtgärder som krävs för detta samt aktivt överväga alla andra åtgärder som kan underlätta ett återupprättat driftvärn i riksdagen.

Björn Söder (SD)